

POSUDEK BAKALÁŘSKÉ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Posudek oponenta

Autor práce: Veronika Rapošová
Název práce: Česká republika a tři modely mediálních systémů
Autor posudku: Jiří Vinopal
Návrh klasifikace práce: dobře

Základní charakteristika práce.

Teoreticko-empirická práce, která má za cíl testovat příslušnost České republiky do jednoho ze tří modelů mediálních systémů.

KONCEPČNÍ STRÁNKA PRÁCE

Má práce jasně formulovaný záměr, cíl, výzkumnou otázku a odpovídají jim závěry?

Práce má jasně formulovaný záměr, cíl i výzkumnou otázku a povaha závěrů jim v principu odpovídá.

Má práce adekvátně stanovenou a jasně vyloženou metodu a postup řešení?

Nikoli, práce nemá přesně stanovenou a jasně vyloženou metodu, jakou bude příslušnost ČR k některému z mediálních systémů testována. Autorka sice podrobně reprodukuje koncepci Hallina a Manciniho a představuje tím pádem základní oblasti srovnávání, neupřesňuje však ani konkrétní proměnné ani kritéria, která se budou při zařazování používat.

Jsou jednotlivé části práce (zejm. teoretická a empirická) vyvážené a vhodně propojené, vytváří text konzistentní celek?

Části práce jsou v principu provázány tím, že se vztahují k ústřední koncepci Hallina a Manciniho. Nicméně celek práce není konzistentní, neboť tato koncepce je pro ČR „testována“ jen velice vágním způsobem, analýza není přesvědčivá a závěry svou kvalitou tudíž neodpovídají očekávání, která autorka v úvodu vzbuzuje jasným formulováním cílů práce.

Jsou argumentace a text práce a vystavěny logicky, jasně, srozumitelně? Má práce přehlednou strukturu?

Cíle jsou představeny logicky, logicky zní i obecný postup řešení výzkumné otázky. Ovšem argumentace empirickým materiálem je velmi nepřesvědčivá.

OBSAH PRÁCE

Hodnocení kvality teoretické části práce (relevance k tématu a záměru práce, šíře a hloubka, vhléd autora do problematiky, samostatnost, originalita zpracování,...).

Teoretický úvod je tou lepší částí práce. Autorka přehledně a v dostatečné hloubce rozpracovává všechny důležité oblasti, které jsou ve vztahu k výzkumné otázce, důkladně představuje klíčovou teorii, kterou hodlá ověřovat v českém prostředí. Trochu více pozornosti by si pro úplnost výkladu zasloužila kritika této teorie, ať už z pera autorky nebo spíše jiných badatelů v oblasti mediálních systémů.

Hodnocení kvality empirické části práce (adekvátnost použitých metod a postupů vzhledem k cíli práce, správnost aplikace metod a postupů, prezentace a interpretace výsledků,...).

Empirická analýza je výrazně horší částí práce, zejména pro svou nízkou koncepčnost. Postup empirické analýzy nemá stanoven prakticky žádná pravidla, kritéria, definovanou metodu. Autorka se ve čtyřech oblastech pojmenovaných Hallinem a Mancinim nesystematicky dotýká mnoha témat (včetně takových, která nerozebírá v teoretických pasážích), cituje zdroje různorodé povahy, kvality a hodnověrnosti, využívá různorodých datových zdrojů a činí závěry ad hoc na základě vlastního úsudku o tom, zda česká situace je či není..., a zda více či méně,... podobná situaci v Německu nebo Rakousku. Celá analýza vyznívá značně voluntaristicky, neboť nemá žádná pravidla nebo přinejmenším (což ale problém nijak nezmenšuje) je autorka nikde neuvádí. Například prakticky v celé kapitole 3.2 se spíše popisuje mediální dění a nechává se komentovat samotnými jeho aktéry, než aby autorka striktně analyzovala proměnné zadaného modelu.

Výběr pouze dvou sousedních zemí – Rakouska a Německa je s ohledem na kapacity studentů bakalářského stupně – ještě pochopitelný. Nicméně by se hodilo minimálně reflektovat jejich možná specifika v celku zemí severo/středoevropského modelu a tudíž jen velmi opatrně zacházet s myšlenkou, že porovnáváme ČR vůči modelu celé této skupiny zemí. Stálo by určitě za úvahu terminologii opustit a srovnávat pouze ČR, Rakousko a Německo, když, jak autorka zdůvodňuje, jsou si historicky a kulturně blízké, anebo naopak rezignovat na srovnávání pouze s několika konkrétními zeměmi a porovnávat ČR pouze vůči obecným parametrům celého modelu, jak jej definují autoři.

Autorka na s. 43 píše, že „...je to právě vlastnická struktura, která většinu kritérií zkoumaných Hallinem a Mancinim z velké části ovlivňuje,...“ a ze snadno dovoditelných důvodů se v práci téma vlastnictví médií často objevuje. Ovšem jaké je vysvětlení, obhájení autorčina výroku? Říkají to sami autoři teorie? Nebo někdo jiný? Nebo je to jen přání, které je otcem myšlenky vedoucí k upotřebitelnosti předchozí verze bakalářské práce? Zkrátka, chybí zdůvodnění dosti kategorického a zejména do celé práce mnohokrát zasahujícího motivu.

Skutečně silné postavení veřejnoprávní televize a rozhlasu v koláčích sledovanosti „...ukazuje, že česká společnost do jisté míry preferuje veřejnoprávní média.“? Skutečně tyto údaje vypovídají o kauzalitě typu: preference veřejnosti -> sledovanost médií?

Udělat si obrázek o vývoji a vzájemném postavení mediálních titulů z absolutních počtů je téměř nemožné, když se tyto počty mezi tituly liší. Proč tyto údaje autorka nevyjádřila v indexech, nebo podílech, jak je to běžné?

Hodnocení diskuse a závěrů práce (soulad interpretací a závěrů s výsledky empirických analýz, provedení diskuse závěrů, snaha o vysvětlení závěrů a jejich argumentace, zodpovězení výzkumných otázek, naplnění cílů práce).

Závěry práce jsou svou povahou a kvalitou nutně ve vleku nízké koncepčnosti empirické části. Ačkoli nezařaditelnost ČR k některému z čistých typů je v důsledku složité historie vcelku očekávatelná a v tomto smyslu tedy věrohodná, autorčino zdůvodnění je ve světle povahy empirické části jen málo přesvědčivé.

Kde autorka například bere jistotu, že „...vlastnick[á] struktur[a] médií v ČR,... je zásadním aspektem, který determinoval a dodnes do jisté míry determinuje vývoj české mediální scény.“ Obzvláště ve chvíli, kdy jednou ze čtyř analyzovaných oblastí je historický vývoj médií. Chce tím snad autorka říci, že vlastnická struktura v ČR určuje počet a čtenost titulů, zda jsou preferovanější celostátní nebo regionální tisky, stav a podobu žurnalistického professionalismismu, preferenci tisku v porovnání s TV nebo online atd.? To by snad vyvracelo celou Hallinovu a Manciniho teorii...

Diskuse závěrů je velmi omezená. Nicméně zajímavý moment spatřuji v tom, že autorka nijak nekomentuje, že její závěry zřejmě přesně odpovídají důvodům, které měli Hallin a Mancini pro vynechání postkomunistických zemí ze své analýzy, tj. jejich nezařaditelnost. Zajímavé je to zejména proto, že autorka tyto autory kritizuje za nedostatečné zdůvodnění tohoto kroku, k němuž ale podle mne vlastně nakonec dospívá.

V závěru práce autorka řadou normativně formulovaných výroků explicitně zaujímá hodnotící stanovisko. To by nebylo na překážku, pokud by k tomu od začátku práce směřovala a v tomto smyslu autorka korektně vedla celou argumentaci. V předložené práci s čistě analyticky formulovaným záměrem je to však zcela nepatřičné. („...český mediální systém zatím plně nedosahuje shodných kvalit s tímto modelem.“ (69); „...mohou napomoci českému mediálnímu systému se přiblížit západním sousedům a působit na zlepšování úrovně českých médií...“ (69); „...se Česká republika ještě plně nevyrovnala s...“ (70)

FORMÁLNÍ ASPEKTY PRÁCE

Hodnocení naplnění kritérií odborného textu (rozsah práce (BP 72-126 tis. znaků, DP 108-162 tis. znaků) citační normy, odkazy, popis datových zdrojů, jasnost odlišení myšlenek autora od převzatých, seznam literatury atd.)

Kritéria odborného textu vyžadovaná na bakalářskou práci jsou v zásadě naplněna. Objevuje se jen několik nepřesností nebo pochybení, např. na s. 58 chybí odkaz za 1. odstavcem.

Autorka ovšem velmi často používá nepodložená vyjádření, unáhlené soudu, zkratkovité výroky. Namátkou se jedná o takovéto:

„...neboť je to právě vlastnická struktura, která většinu kritérií zkoumaných Hallinem a Mancinim z velké části ovlivňuje...“ (30)

„Je typické, že hovoří-li se ve společnosti o českých vlastnících médií, neuvádějí se společnosti, ale konkrétní fyzické osoby. V rámci tohoto trendu budu tedy jména českých fyzických osob uvádět ve své práci i já.“ (47) Proč? Takto je to tedy správně, dobře?

„Působí zde mnoho politických stran, z toho se do parlamentu dostává obvykle pět až šest největších politických aktérů. Jejich složení je však v posledních letech poměrně proměnlivé.“ (54) V kolika posledních letech? Velmi proměnlivé složení má PS PČR od roku 1990...

„Lze tak předpokládat, že se změny ve vlastnické struktuře odrazily mimo jiné i na projevu médií.“ (54) Na základě čeho to lze předpokládat?

„Poměrně značná část českého denního tisku se do konce roku 2013 přesunula hlavně do rukou...“ (54) Co je to „poměrně značná část“?

„Čeští mediální magnáti bývají v médiích...“ (55) Kdo je to mediální magnát? S tímto pojmem autorka nikde dříve v práci neoperovala ani jej nezmiňovala u jiných autorů.

„Odborná veřejnost se zájmem sleduje, do jaké míry jsou média nakloněna jednotlivým aktérům politického dění...“ (54) Kdo je „odborná veřejnost“? Co znamená, že „se zájmem sleduje“. Z jakého datového/informačního zdroje autorka na tento zájem usuzuje?

„Ale i tak jsou česká média poměrně často nepřímou napojena na politické aktéry.“ (57) Co znamená „poměrně často“?

„Bohužel zde však neexistuje pocit sounáležitosti ani přílišná profesní identita, která by se měla se silnou profesionalizací pojit, jako je tomu v zemích severo/středoevropského modelu.“ (68) Odkud autorka čerpá informace o míře pocitu sounáležitosti mezi českými novináři? A kde jsou data, pomocí kterých tuto míru porovnává s dalšími zeměmi?

„Z dřívějších dob převládá do určité míry minimálně nezájem společnosti o účast v profesních (odborových) organizacích.“ (69) Chybí doložení.

„Je pozitivní, že čeští podnikatelé mají zájem o vlastnictví českých médií a uvědomují si jejich význam. Zatím se však mnoha případech zajímají spíše o využití vlivu médií ve svůj prospěch, nežli o jejich kvalitu a službu veřejnosti.“ (69) Chybí doložení.

Hodnocení vhodnosti a úplnosti využití informačních zdrojů (literární prameny, databáze, zahraniční literatura, datové zdroje,...)

Autorka využívá několik klíčových literárních zdrojů, které pak reprodukuje v rozsáhlých pasážích. To je ještě únosné, když jsou to zdroje stěžejní pro empirickou analýzu, nicméně v této práci už je to poměrně na hraně. Navíc, poznámka pod čarou č. 6. ve mně trochu vyvolala podezření, zda autorka skutečně čerpá ze všech odkazovaných originálních publikací, anebo jen ze sekundárních zdrojů jako je kniha T. Trampoty. Jasně vyjádření k této pochybnosti bych od autorky rád slyšel u obhajoby. Autorka nedefinuje, jakých datových a informačních zdrojů bude k analýze používat, výběr použitých tedy vyznívá velmi nesystematicky až voluntaristicky, jako že autorka použila, co jí přišlo pod ruku. (Proč jsou například uvedeny grafy 1 a 3? Jaký je mezi nimi informační rozdíl? Proč autorka analyzuje TV a rozhlas? Tím od modelu uhýbá, ne?)

Hodnocení jazykové, stylistické a grafické úrovně práce (grafická úprava, členění textu, označení příloh, zpracování tabulek, grafů, schémat atp.)

Jazyková a stylistická a úroveň práce je dobrá, grafická nikoli. Vykopírované obrázky grafů a tabulek nepůsobí dobře, písmo i jeho velikost jsou v nich různé. Proč autorka navíc ponechává tabulky 2 a 5 v angličtině, když je práce psána česky?

Dílicí poznámky

Mám dojem, že výrok „Touto poměrně silnou regulací ze strany státu se Rakousko a Německo od České republiky značně liší, neboť jak již bylo zmíněno, česká mediální legislativa neomezuje vlastnictví médií, pouze se zaměřuje na ochranu lidských práv a svobod.“ a výrok „Porovnáme-li

výsledky České republiky, Německa a Rakouska: ČR zastává 16. pozici, Rakousko 13., Německo 18. pozici.“ (oba s. 66) si v daném kontextu odporují. Liší se tedy ČR od Rakouska a Německa z hlediska intervence státu, nebo neliší?

Celkové hodnocení práce

Celkově bych práci zhodnotil tak, že po takřka výborném úvodu, v němž autorka vzbuzuje naději jasně zacílené a přehledně prezentované analýzy, přichází značné zklamání z konkrétní empirické realizace. Ta z mého pohledu koncepčně a teoreticky nadějně připravenou práci svrhává o dva stupně dolů.

Otázky a náměty k obhajobě

Očekávám vyjádření autorky k hlavním bodům uvedeným v příslušných částech posudku.

Datum: 12. 1. 2016

Podpis: